

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibvs Cvram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorvm, 1609

13. Cap. Satisfactione tertia parte pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

ad ministrat sacramentum in mortali, mortaliter peccat, 1. q. 1. cap. per Esaiam. & cap. illud 9. dist. valet tamen sacramentum in mortali administratum, vt pleniùs supra. De bonitate Confessarij, vide Caietan. in summa verb. Confessor. Auream Armillam eod. verb. Nauarr. de pœnit. d. 6. cap. 1. §. Sacerdos, & in manuali cap. 4. num. 15.

C A P V T X I I I .

DE SATISFACTIONE TERTIA PARTE PœNITENTIE.

DE hac lege Nauarr. in Manuali cap. 3. & de pœnit. d. 3. cap. Satisfactio. Dominicum Sotum in 4. d. 19. cum Magistro & alijs Doctoribus. Petrum à Soto de instit. sacerdotum in tract. de sacramento pœnitentiæ. Ioan. Medinam in C. de pœnit. tract. 3. Andream Vegam de iustificatione lib. 13. à c. 36. & Summistas in verb. Satisfactio.

Satisfactio, est quædam recompensatio, pro iniuria Deo facta, cum proposito amplius eum non offendendi.

Satisfactio in primis est duplex, vna, quæ voluntariè à quolibet pœnitente potest assumi, qua proprio arbitrio, iuxta admonitionē sacrarum literarum, vult dignos pœnitentiæ

Satisfactio duplex.

H   fru-

fructus facere. Alia, est sacramentalis, quæ minister Christi, ex potestate clauium in foro conscientia pœnitenti iniungit, pro qualitate peccatorum, & dispositione ipsius. Hæc satisfactio cum trahat suum fructum, & effectum à sacramento, quod ex opere operato operatur, multò præstantior priori est, quæ tantum à virtute pœnitentiæ procedit. Ad hæc sacramentalis, si impleatur in peccato mortali remittit, & suum effectum consequitur, remittit, ut Theologi loquuntur, quod celebres Doctores, contra aliquorum Theologorum sententiam tenent: Sic Caietan. tom. 2. tract. 6. quæst. 2. Nauarr. de pœnit. d. 6. cap. 1. princ. num. 48. Petrus à Soto lect. 2. de satisfactione, prope finem, Franciscus à Victore de sacramentis in tract. de satisfactione, num. 201. Quod nequaquam competit illi, quæ non imponitur in sacramento.

An dimisso peccato, quo ad culpam, maneat aliquæ poena, pro qua satisfaciendum sit in hac vita, vel purgatorio?

NEGAT Lutherus cum suis, ut est videndum apud Episcopum, & martyrem Ioannem Roffensem in art. 5. Quo fundamento falso posito, destruit satisfactionem, purgatorium, & indulgentias.

Conclusio Catholica est. Non semper dimissa culpa remittitur tota poena, etiam in sa-
cro

eramento pœnitentiæ. Dictum in conclusio-
 ne non semper: quia non est negandum, pos-
 se aliquando tam magnam esse contritionem,
 vt cum culpa tota pœna remittatur, vt con-
 stat de Larrone in cruce, Maria Magdalena &
 alijs. Conclusio dicta, est Conc. Trident. sess.
 14. cap. 7. & can. 12. & in sess. 6. cap. 14. Hæc
 Conclusio probatur testimonijs sacrarum li-
 terarum. 2. Reg. 12. à Dauide Dominus trans-
 tulit peccatum, vt patet ex dicto Nathan ad
 eum, tamen pœna non dimittebatur, nam
 subiungit. Verum tamen filius tuus morie-
 tur, & Num. 10. & 14. Moyfi & Aaron pecca-
 tum diffidentix dimissum esse legitur, sed in
 pœnam, non poterant ingredi terram pro-
 missionis, quam desiderabant. Idem confir-
 matur exemplo Niniuitarum, & aliorum, qui
 in cinere & cilicio pœnitentiam egerunt, vt
 passim in libris veteris testamenti videre licet,
 quorum exercitium, commendat Dominus
 in Euangelio. Matth. 11. Vx tibi Bethsaida,
 Vx tibi Chorozaim, quia si in Tyro & Sydo-
 ne factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in te
 olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent.
 Apocalyp. 2. Memor esto, vnde excideris, age
 pœnitentiam, & prima opera fac. 2. Corinthi
 7. Quæ secundum Deum tristitia est, pœni-
 tentiam in salutem stabilem operatur, & in
 Euangelio, pœnitentiam agite: & facite fru- *Matth. 5.*
 ctus dignos pœnitentiæ. In sacramento ergo *Luc. 3.*
 H 2 pœni-

pœnitentiæ, virtute absolutionis culpa peccati dimittitur, & pœna infinita & perpetua, finita & temporalem mutatur, vt communiter Doctores sentiunt. Hæc pro veritate sufficiant, qui voluerit legere latam probationem, tam ex scripturis, quàm patribus contra hæreticos, videat Andr. Vegam loc. cit. Cardinalem Hosium latissimè in confessione Catholicæ fidei capit. 48. Catechismum magis acerrimi defensoris fidei in Germania, P. Petri Canisij Theologi Societatis Iesu, in tractatu de Satisfactione. Dominicum Sotum lib. 3. de natura & gratia cap. 6. Bellarmin. tomo 2. lib. 4. de pœnitentiâ, & alios alibi. Omnis autem nostra satisfactio suam virtutem trahit à satisfactione Christi, cuius meritis & gratiæ imputatur. Quare nostra satisfactio beneficium redemptionis nō obscurat, vt aduersarij calumniantur, sed magis commēdat & illustrius reddit, pretium enim sanguinis Saluatoris infinitum fuit, & copiosissimum pro satisfactione omnium quantum ad sufficientiã, non quantum ad efficaciam: quod Christus voluit nobis applicari per sacramenta & opera nostris quibus gratiæ in cruce partæ cooperamur. De his longius Doctores controuerfiarum.

De operibus satisfactorijs.

OMNIA opera satisfactoria ad tria reducuntur. Ieiunium, Orationem, & Eleemosinam.

mosynam. Ad ieiunium omnia, quæ carnem affligunt, vt vigilia, peregrinationes, flagellationes, &c. Ad orationem opera misericordiæ spiritualia, & ad Eleemosynam corporalia.

Sunt etiam flagella, & calamitates à Deo immiffæ, patienter toleratæ satisfactoriæ pro peccatis, vt docet Concil. Trident. loc. cit. cap. 9. & can. 13. Idem dicendum de alijs malis, quæ secundum generalem concursum, ex naturalibus causis oriuntur: Hæc tamen cum non tam actualibus peccatis, quàm originali respondeant, & sint quasi naturalia, secundum quantitatem patiētiae sunt satisfactoria: Quare quidam podagra laborantes, si cum magna patientia dolores perferant equo animo, satisfaciunt pro peccatis: Si autem vt nonnulli facere solent, ex impatientia iurent, execrentur, & mala, tam sibi quàm alijs imprecantur, pœnas maiores merentur, vel in purgatorio, vel in inferno soluēdas. Ex dictis colligitur quod flagella à Deo inflicta, magis sunt satisfactoria, quàm huiusmodi naturalia mala, vt rectè Dominicus Sot. in 4. d. 19. q. 2. art. 2. tradit. Patientiæ etiam sunt admonendi, qui extremo afficiuntur supplicio ordine iuris, quia si huiusmodi mors cum patientia, & bono animo acceptetur, mirum in modum est satisfactoria: Si verò iniquo animo, & per impatientiam homo resileat, meram rationem vindictæ, & non satisfactionis habet. Imò Petrus

à Soto de inffit. Sacerdotum de satisfactio-
 sacramentali sect. 2. ex S. Thom. in 4. sententia
 d. 15. quæst. 1. adfert, per mortem violentam
 omni pœnæ satisfieri, nec maiori purgatione
 egere etiam grauissimum peccatorem: Quo
 memorabile dictum, non tamen ab omnibus
 tanquam verum recipitur.

Qualia debeant esse opera satisfactoria?

QVAMVIS optimum consilium sit, ut
 opera satisfactoria sint pœnalia, tamen
 id ad satisfactionem non necessariò requiritur:
 prima pars constat, ex communi omnium
 sententia, quia satisfactio imponitur ad
 corrigendum culpam, quæ non corrigitur
 nisi per pœnam. Quare quo magis opera
 satisfactoria sunt pœnalia, eo magis satisfac-
 unt pro peccatis. Secunda pars etiam mani-
 festa est, quia ditissimus & liberalissimus po-
 test satisfacere per eleemosynam, & temperat-
 issimus per ieiunium: & tamen neuter e-
 rum sentit ex talibus actibus pœnam, aut
 afflictionem. Satis enim est ad satisfactionem,
 sit priuatio alicuius boni utilis, aut delectabi-
 lis. His etiam adiungimus, quod quamuis
 singulariter, satisfactio fieri debeat opere aliàs
 debito, tamen consideratis rerum circumstan-
 tijs, possunt etiam imponi opera aliàs debita,
 quia vnico actu, duplici obligationi possunt
 satisfacere: Sic in quadragesima alicui raro
 iunanti secundū præceptum, posset pro peccati
 sententia imponi ieiunium aliquorum dierum.

*Quis modus seruandus in imponenda satisfactione
sive pœnitentia?*

DE hac materia vide Nauarr. in Manuali
confessariorum cap. 26. à num. 15. & in
commentario de Iubilæo & Indulg. notab. 32.
in Extrauag. Gregorij 13. num. 20.

In hac re plus valet prudentia confessorij,
quàm certa regula. Attendenda tamen, in hoc
negotio dispositio Conc. Trident. sess. 14. ca. 8.
& seruanda, vt sacerdotes Domini, quantum
Spiritus, & prudentia suggererit, pro qualita-
te criminum, & pœnitentium facultate, salu-
tares & conuenientes satisfactiones iniungât,
ne si fortè peccatis conuiueant, & indulgenti-
us, cum pœnitentibus agant, leuissima quædã
opera, pro grauissimis delictis iniungendo,
alienorum peccatorum participes efficiantur.
Sit autem satisfactio quę imponitur, non tan-
tum ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis
medicamentum, sed etiam in præteritorum
peccatorum vindictam & castigationem.

In impositione pœnitentiæ ergo viden-
dum, vt non æqualis, & eadem omnibus sa-
tisfactio imponatur, hoc enim iniquum es-
set, quia iuxta magnitudinem delicti debet es-
se quantitas pœnæ, cum in Deuter. 25. scriptũ
sit. secundum mensuram delicti debet esse
plagarum modus, proinde sequentia benè
considerentur. Magnitudo & paruitas pec-
catorum, Contritio & qualitas pœnitentis,

an debilis vel fortis, iuuenis vel senex, an bene
 vel male affectus ad pœnitentiam, an verum
 militer eam sit impleturus, & his considerandum
 faciat, quod prudentia dicitur. Quia si impo-
 neret Eleemosynam pauperi, aut ieiunium
 qui perpetuis insistere debet laboribus, à
 ratione alienum foret. Aduertendæ etiam spe-
 cies peccatorum, quia peccata carnalia alia
 requirunt pœnitentiã, quàm spiritualia: Si-
 gulis enim morbis conuenientia sunt adhibenda
 remedia. Insinuandum est etiam pœ-
 nitenti, iustam pœnitentiã peccatis condemp-
 nam, soli Deo esse cognitã, & antiquitus ho-
 mines Deum timentes, & propriæ salutis con-
 sulentes, ad vitandum grauissimas pœnas a-
 terius vitæ, pro maiori peccato mortali septem
 annorum pœnitentiã fecisse, vide apud Gra-
 tianum in 33. quæst. 2. cap. Hoc ipsum, & in
 quæst. 1. cap. prædicandum, Gloss. ibid. & Nu-
 uarr. loc. cit. & in Concil. Nicæno legitur
 quod si quis metu persecutionis coactus, fidei
 negasset, decem annis pœnitere debebat. Huius-
 iusmodi tamen canones pœnitentiales, non
 sunt amplius in usu, salutare tamen est, ut pœ-
 nitentes admoneantur, & quantum fieri po-
 test, ad eos reuocentur.

*An pœnitens teneatur acceptare pœ-
 nitentiã?*

QUANDO pœnitentiã est necessaria
 exciendum à statu peccati, & ad cauendum

peccata futura, pœnitens tenetur eam acceptare: etsi renuat non est absoluendus, quia nō est sufficienter contritus. Idem etiam probatur, quia de ratione huius iudicij est, ligare & absolvere, ergo sicut confessarius absoluit à peccatis, & perpetua pœna, sic potest ligare ad temporalem. Eadem est ratio, quando pœnitentia moderata imponitur, pro peccatis præteritis in satisfactionem: Quamvis si quis omnino vellet, pœnam reservare in purgatorio persolvendam, suo iudicio relinquendus esset. Si quis ergo pœnitentiam impositam & acceptam pro mortalibus, sine iusta causa non implet, mortaliter delinquit, vt tradunt Scotus in 4. d. 18. & 19. Paludanus d. 20. quæst. 2. Gabriel. d. 16. quæst. 2. dubio 1. Syluest. in verb. Confessio 1. numero 25. & 29. Sotus in 4. d. 20. quæst. 2. art. 2. Nauarrus in manuali confessariorum. c. 21. num. 43. & alij communiter, non tamen ideo, vt supra diximus tota confessio reiteranda, sed satis est, vt in sequenti confessione culpam confiteatur. His addo, cū Nauarr. in Manuali cap. d. num. 22. & alibi, q̄ pœnitentia iniuncta, & acceptata mutari, & diminui potest ex iusta causa, vt si bona fide pœnitens præsumat, se non posse adimplere, aut non sine periculo salutis anime, vel corporis, aut præiudicio tertiæ personæ, & hoc etiã alius confessarius facere potest, quando aut

H 5 non

non est, aut non ita facilis aditus ad Confessarium, qui eam imposuit.

Quid remediū, si pœnitens pœnitentiæ obliuiscatur?

DVo restant remedia. *Primum*, vt suo Confessarij iudicio tantam agat pœnitentiam, quantam probabiliter existimat, impositam fuisse pro peccatis præteritis. *Secundum*, vt seruet pœnam in alia vita soluendam in purgatorio, vel inferno: vel in hac vita piet operibus satisfactorijs & indulgentijs firmis in articulo mortis, quando tanta est firmitas, vt eam implere non possint, nulla imponenda pœnitentia, vel tam parua, vt statim possint facere, & reliqua eis significanda, vt impleant, si conualuerint.

Pœnitentia secundum melius consistit imponenda est ante absolutionem, vt se- Glossa in Clemen. dudum. §. statuimus. vt Audire. de sepult. quod tamen non est de necessitate, quia quæ post imponitur, etiã vt Quæ enim in continēti fiunt inesse videntur.

Tandem admonendi sunt tam confessi quam pœnitentes hîc, vt ex ignorantia credant, propter pœnitentiam & pœnam impositam à Confessario, aliquem liberari à restitutione alieni, de qua Aug. Non condonatur peccatum, nisi restituatur ablatum, quia alia est satisfactio, per quam Deo pro peccato satisfacimus, alia restitutionis obligatio, per quam

proximo reddit, quod suum est, vt latius suo loco patebit.

An vnus pro alio possit satisfacere?

VIDE SOTUM in 4. d. 19. q. 2. art. 4. & Scholasticos in d. 20. Iosephum Anglesin 4. part. 1 de satisfactione. 3. difficult.

Prima Conclusio. De fide est, quod vnus pro alio potest satisfacere, probatur ex symbolo fidei, in quo confitemur communionem sanctorum, & ad Galat. 6. Alter alterius onera portate, & vnus viuus pro defuncto in purgatorio satisfacere potest, &c. Hæc tamen Conclusio intelligenda de satisfactione offensæ commissæ.

Secunda Conclusio. Vt aliena satisfactio proficit, oportet vtrumque, satisfaciendum scilicet, & illum pro quo fit satisfactio, in charitate, & gratia existere. Quia satisfactio debet fieri per opus Deo gratum, & acceptari pro alio ratione beneuolentiæ diuinæ, quæ non est in peccatore. Ad hæc, satisfactio vnus pro alio à Deo admittitur, quatenus ambo sunt viua membra corporis Christi, per gratiam & charitatem.

Tertia Conclusio. Quando pœnitentia imponitur, in remedium pro peccato futuro & in medicinam, tunc vnus pro alio satisfacere non potest. Quia medicina non est opus nisi
malè

malè habentibus, & non prodest nisi ei cui applicatur, præterea pœnitentia iniuncta, est obligatio personalis, quæ pro delicto imponitur. Ideò dicitur in cap. Omnis vtriusque semper pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere.

Quarta Conclusio. Potest etiam vnus in caritate existens, pro alio per opera supererogationis, applicando illi sua opera satisfactoria Deo satisfacere. Sic solent religiosi, alijs opera applicare in satisfactionem: Quia quilibet opus in caritate factum, non solum meritorium, sed etiam satisfactorium, vt Catholica fides tenet, & cap. sequenti plenius tebit, & vt satisfactoriũ potest alteri applicari.

CAPVT XIV.

DE INDVLGENTIIS.

QVONIAM indulgentiæ materia satisfactioni affinis est, & non raro necesse est, vt pote quando Iubilæum ex præfatione Pontificis publicandum, & populo proponendum, vt populus indulgentiarum vtilitate instruendus sit, indulgentiarum materiam necessariam paucis perstringimus. De qua contra hæreticos legendi Hosius loquitur. Episcopus Roffensis in art. 17. 18. 19. & c.